

**EYÐFINNUR
JACOBSEN**

advokatur

Lærdómur nýtist ikki at vera tað sama sum vísdomur

Soleiðis tekur Hilmar Jan Hansen til orðanna í klummu í Sosialinum seinasta fríggjadag, har hann ilskast inn á avgerðir, sum »tey lærdu í Havn« hava tikið. Klumman fríggjadagin snúi seg um handfaringina av grindini í Hvalba, sum var friðað, tí hvalirnir skuldu merkjast til vísindalig endamál. Hann fíltist á, at myndugleikin sýtti hvalbingum at drepa friðaðu hvalirnar, hóast teir vóru undir stórari og sjónligari pínslu.

Hilmar Jan skrivur, at so tápulig kunnu tey vera, sum hava øll hugsandi pappír og prógv, um tey ikki eisini nýta vanligt vit og skil í teirra arbeiði. Hann sipar til, at vit dagliga hoyra, hvussu stóran týðning tað hevur, at vit fáa øll hesi heimaftur, sum einaferð eru farin burtur í onnur lond at lesa og heldur gamaní, men at treytin fyri at fáa leiðandi starv so eigur at vera, at tey skulu upp til eina serliga roynd fyri at staðfesta, um tey enn eiga vanligt vit og skil.

Hendingin í Hvalba og kravið hjá Hilmar Jan um, at ein útbúgving uttanlands eigur at verða brúkt saman við vanligum viti og skili, fekk meg at husa um, hvussu umráðandi tað er, at vit føroyingar ásanna, at tað einans eru vit sjálvir, sum hava ábyrgdina av, at myndugleikaavgerðir til eina og hvørja tíð eru í samsvari við føroyska veruleikan. Hetta hevur millum annað við sær, at vit í Føroyum seta á stovn og bjóða út útbúgving ella eftir/iskoytis útbúgving, sum tørður er á fyri at útinnna myndugleika í Føroyum, sum er í tráð við vanligt vit og skil.

Grundleggjandi treytin fyri at bjóða út slíka frálæru er, at vit hava ein fólkaskúla og miðnáms-skúla, sum stendur mát við meinlíkar skúlar í útlandinum og harafturat styrkja um móguleikan hjá Fróðskaparsetrinum at økja útbúið av hægri útbúgvingum, undir hesum eisini eftir-og iskoytis útbúgvingum.

Sum borgarar krevja vit tí, at Løgtingið gevur játtan til útbúgving hægstu raðfesting, bæði til rakstur og til iløgur.

Tað skerst ikki burtur, at eisini føroyski búskapurin er sera nær tengdur at útbúgvingar og vitanstøðinum hjá okkum, sum búgva í landinum. Tað er tí sera umráðandi, at vit kunnu bjóða yngra ættaliðinum útbúgving, sum stendur mát við útbúgving uttanlands. Hetta skal sjálvsagt gerast eftir førimuni. Vit mugu ásanna, at vit ikki eru før fyri at bjóða føroyingum allar hægri útbúgvingar í Føroyum. Men, skal okkum vera lív laga her á landi, er neyðugt at hava ein góðan fólkaskúla og góðar miðnámsútbúgvingar.

Karmurin um miðnámsútbúgvingarnar hevur í longri tíð verið vánaligur. Fyri at bøta um hesi viðurskifti varð avgjørt at byggja ein miðnáms-miðdepil í Marknagili í Havn. Enn sæst ætlanin ikki at vera komin nakran veg. Eftir seinastu tíðindinum at døma, er ivasamt, um ætlanin verður framd, tí iløgjuáttanin ikki er nóg stór til at fremja ætlanina. Manna millum eru tí fleiri og fleiri, sum hava mist vónina um, at miðdepilin verður bygdur.

Dettur ætlanin um ein miðnámsdepil fyri bakka, verður hetta til óbotaligan skaða fyri umstøðurnar hjá føroyska ungdóminum og verður samstundis eitt prógv um eina himmalrópandi inkompetancu hjá politisku skipanini.

Samstundis gevur tað høvi til at seta spurnar-tekin við, um føroyska samfelagnum er lív laga í framtíðini, tí í ringasta føri kann tað hava við sær, at tey 16-17 ára gomlu eisini fara uttanlands at nema sær miðnámsútbúgving. Er vandi fyri at festa røtur hjá teimum, sum fara uttanlands at lesa hægri lestur, gerst hesin vandi ivaleyst enn størri, um tey fara av landinum longu sum 16-17 ára gomul.

Og tá kunnu vit av røttum óttast fyri varandi at missa ein stóran part av føroyska ungdóminum.

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna:
post@sosialurin.fo

Sjálvrós stinkar

Skilji ikki reypið hjá býráðspolitikanum um bussleiðina í Havn. Tænastan er versnað so ræðuliga nógv, síðani hon bleiv ókeyp

**TOVE
ASKHAM**

Listakvinna

Eingin koyring leygarkvöld og sunnudagar longur, og tað tykir mær, at Tórshavnar Býráð bara vil tekkjast teimum, sum hava bil frammanundan og ikki hava brúk fyri bussi. Átakið »kostnaðurin er 0,- krónur pr. kilometur, 0,- krónur í vegskatti og 0,- krónur í trygging« skuldi fáa bilfólkið í bussarnar, men einki spurdist burturúr. Bilfólkið koyrir bil, tí tey vilja koyra bil. Men tey, sum veruliga hava tørv á eini bussleið – gomul, fátøk, fólk ið bera brek, og tey, sum eru ov góð við jørðina til at fáa sær bil at oyðileggja hana við, sita innistongd í útjaðaranum leygarkvöld og sunnudagar og kunnu ikki fara í býin leygarkvöld og kirkju/møti, konfirmatiónir o.t. sunnudagar, m.a. tiltøk, sum tað almenna rindar, og sum øll hava rætt til at luttaka í. Ei heldur á sjúkravitjan á Landssjúkrahúsinum.

Eg skilji ikki, at nakar politikari við hjarta og skili kann halda bussleiðina vera nakað at reypa av. Nakað av tí mest komiska var hátíðarhaldið í 2011, har býráðið bjóðaði lagkøku og royndartúr við spildurnýggju bussunum. Tað varð hildið ein sunnudag (tá eingir bussar koyra, og tey trúgvastu bussferðafólkinu ikki kundu vera við).

Skrøgg í Rio

Tað, sum stendur við skák-skrift, eru mínar viðmerkingar.

Tórshavnar Býráð hevur ein stubba við í bóklínginum, sum Norðurlandaráðið gav út til Veðurlagsráðstevnuna Rio+20. »The Nordic Eight« – Nordic Solutions for

Sustainable Cities. Tey norðurlendsku átta – norðurlendskar loysnir fyri burðardyggar býir. Undir heitinum »At fáa fleiri fólk í bussarnar« greiðir Tórshavnar Býráð m.a. soleiðis frá ... »busstænastan fyrr var so vánalig, at fólk høvdu lítlan hug at gjalda fyri hana og valdu heldur at sita í bilum sínum, og hetta hevði við sær ein yvirfylltan miðbý, har neyðugt gjørdist at skipa fyri gjaldsparkeri.« Um teir meina við bussleiðina, áðrenn hon gjørdist ókeyp, so er hetta lygn, tí bussleiðin var nógv nýtt í Havn, tað veit eg, tí eg brúkti hana frá fyrsta degi.

Undir yvirskriftini »Loysnin« greiða teir frá, at teir í 2008 valdu eitt ókeypis royndarár, og gekst hetta so væl, at býráðið avgjórði at seta ókeypis bussleið í verk, og í 2010 øktu túratalið til 20. hvønn minutt úr 30. hvørjum minutt. At sunnudagskoyringin samstundis helt uppat, og leygardagskoyringin fór niður í meira enn helvt, siga teir einki um, ella at bussarnir allar dagarnar byrjaðu seinni um morgunin og góvust fyrr um kvöldið, sum m.a. rakar fólk, sum skuldu møta kl. 7 til arbeiðis og tey, sum ganga í kvöld-skúla ella arbeiða seint.

...Og teir halda á at skrøgga: Við GPS gerst móguligt hjá ferðafólki at vita, hvar bussurin, sum tey ætla sær við, er staddur ella við SMS-tænastu. Beinleiðis pell. Einki av hasum er komið enn, og annars eftir míni meining bæði óneyðugt og kostnaðarmikið. Tað sama haldi eg um tað nýggjasta – internet í bussunum, luksustvætl.

Men Tórshavnar Býráð væntar sær nógv burtur úr tiltakinum við ókeypis bussleið, yvirskriftin »Væntað úrslit« sigur alt: Við at minka ferðaseðlaprisin niður við 100%, fer bussnýtslan at vaksa. Harav minkandi viðlíkahald av vegum, vegna minkandi ferðslu. Minni iløga í parkeringspláss. Minkandi luftdálking og CO₂-útlát. Eg síggi bara fleiri unglingar og børn í bussunum, tey vaksnu eru tey somu, sum altíð hava koyrt í bussi frammanundan. Tað vil siga, at bileigararnir nú seta börnini í ókeypis kommunalu bussarnar og sjálvi fara í bili. So hatta við minkandi dálking osfr. riggar ikki.

At enda hálar býráðið hetta upp úr hattinum: Árligi vøksturin av privatbilasølu er minkaður úr 6,8% í 2008 til 0,5 í 2012. Er figgjarkreppan, fólkafráflytingin, arbeiðsloysið og økta fátæktin tald við her? Tað loyvi eg mær stórliga at ivast í, serliga tá ið allur veðurlagsfrágreiðingastubbin hjá býráðnum er so grunnur og ósannur allur sum hann er. Hann handlar bara um at gera seg upp fyri umheiminum.

Tann veruliga avleiðingin

Býráðið hevur syndrað eina vælverkandi bussleið fyri at tekkjast nøkrum, sum als ikki hava hana fyri neyðini, men bara brúka hana til at avlásting, so tey sjálv sleppa frá at koyra síni børn. Bussarnir eru proppfullir um morgnarnar nú av børnum og unglingum, hvørs foreldur eiga í minsta lagi ein bil. Og tað kann gera tað sama at venja unglingar at koyra í bussi, um eingir bussar koyra leygarkvöld og sunnudagar. Teir mugu fáa sær bil seinni, um teir skulu fáa eitt virðiligt lív í Havn, og fara eisini teir at slíta vegirnar og trokast um parkeringsplássini. Líka vítt sum sítt.

Børn og ung ganga nógv minni, nú bussleiðin er ókeypis. Tey koyra í hópatali ímillum Steinatún og SMS,

sum er eitt hanagleiv. Og nú ein dagin í dýrdarveðri sá eg, at ein heilur skúlaflokkur úr Hoydølum fór upp í leið 3 á Hálsi og koyrdi allan vegin runt eftir Sundsvegnum – Vegnum Langa – Hoyvík – Hvítanesvegnum – Hoydalar (20 minuttir), har tað hevði tikið 5 minuttir hjá teimum at gingið oman í Hoydalar. Tey mugu gjarna koyra í bussi fyri mær, men eg dugi ikki at síggja meiningina í at skattapengar skulu brúkast til slíkt. Í summarfrítíðini koyra børn í bussi runt og runt Havnina alla bara til stuttleika. Ein dýr ókeypis karusell.

Býráðið leggur áherðslu á umhvørvið fyri at lokka bilfólkinu í bussarnar, men tað eydnast ikki. Býráðið má skilja, at bussleiðin er neyðug fyri nøkur fólk, og bussleiðin skal passa til teirra. Eg veit um fólk, sum ikki vilja koma til Føroya eftir lokna útbúgving, nú minkað er so nógv um bussleiðina. Tí hjá teimum, sum eru uppvaksin við at brúka buss (tá teir koyrdu allar dagar) liggur bilur og koyrikort ógvuliga fjart, so um umhvørvið veruliga er hjartamálið hjá býráðnum, má hugsast um hesi fólkinu, sum vegna umsorgan fyri náttúruni ikki kundu funnið upp á at fingið sær bil. Men tað noyðast tey til, um tey skulu kunna búgva og virka í Havn.

Lat okkum fáa ta góðu bussleiðina aftur. Eg og fleiri við mær vilja hjartans fegin gjalda fyri at koyra við henni. Tit plagdu at hava skilagóðar loysnir við 10-túrakortum og mánaðarbusskortum, tað riggaði fint. Tað verður sjálvandi keðiligt hjá summum, serliga turistunum, sum hava elskað at koyrt við okkara ókeypis bussum, men hýruvognarnir kunnu fáa turistarnar aftur, teir mistu nógv inntøku, tá tit persónliga deildu út faldarar á Farstøðini um ókeypis bussar í Havn.

...Minst til, tit fáa atkvøður frá hýruvognsførarunum og ikki turistunum.